

Az ujszegedi bérföldek veszedelme.

(A Szeged tudósítójától.) Az Ujszegedi Földbérők Szakszervezetének — közel hétszáz tagot számláló alkalmi alakulat — néhány nappal ezelőtől terjedelmes memorandumot nyújtott be a város tanácsához. A beadványt a tanács már le is tárgyalta, a szakszervezet kérelmét rövid úton elutasította, pedig — véleményünk szerint — a memorandumnak volt egy néhány olyan részlete, amely alaposabb megfontolást kívánt és érdemelt volna. Lehetséges, hogy a tanács nem is tudta, milyen fontos kérdésen siklott néhány szóval keresztül, mert hiszen az ügy referensének nem is volt alkalmja arra, hogy az ujszegedi memorandumát részletesen ismeresse. A tanácssterem zöld asztalán ugyanis rengeteg elintézésre váró akta hevert, a júliusi hőség pedig szinte megolvastotta Széchényi tér szalfalburkolatát, a tanácssterem levegője is fűledt volt, hát nem csoda, ha a tanács tagjai türelmetlenül várták az ülés végét.

Az előadó referációjából egyébként csak annyit lehetett megállapítani, hogy az ujszegedi lakosok valamilyen csoportja földet kíván a város marostói bérföldeiből, amelyeknek árverését rövidesen kintzi a tanács. A tanács tagjai elvből idegenkednek minden hasonló kívánság teljesítésétől és így nem került sok időbe az elutasító határozat kimondása. Mivel most alkalmunk volt a kérdéses memorandum tartalmával megismerkedni, szükségesnek tartjuk, hogy azzal részletesen foglalkozzunk — a város közönségének jól felfogott érdekében.

A memorandum hivatkozik az Országos Földbirtokrendező Bizottság egyik áprilisban kelt határozatára, amelynek értelmében a város tanácsa már el is rendelte a városi földhasznóbérők névjegyzékének összeállítását, anélkül azonban, hogy a határozat többi rendelkezéseit végrehajtotta volna — és azt kéri, hogy a tanács bocsátkozzon tárgyalásba az Ujszegedi Földbérők Szakszervezetével, valamint a Szegedi Kertesházak Építő Szövetkezetével az Ujszegedi elterülő városi bérföldek bérlete ügyében, amelyekre a szőregiek igénylése után az ujszegedi lakosok azonnal elsőbbséget jelentettek be az O. F. B.-hoz. Elmondja a memorandum, hogy a szerb megszállás után „Ujszeged kertészettel és földműveléssel foglalkozó polgársága valóságos jobbágyává süllyedt a bérföldekkel üzerkedő földművelőknek, akik árverésen, vagy árverésen kívül minden árat megadtak a földekért, hogy felesművelésbe adják a hivatalos földmunkásoknak, vagy pedig tekintélyes lelépési díj ellenében átadják valakinek

a bérleti jogot.

„A város vagyona — mondja tovább a memorandum —, a polgárság tulajdona. Ujszeged polgársága pedig sohasem egyezik bele abba, hogy jogos tulajdona a szőregi, szentiváni földigénylők kezébe jusson.”

Ezután előterjeszti a memorandum a szakszervezet kívánságát, amely szerint adja bérbe a város az ősszel lejárt nagymarostói és cserőkei bérföldeket a csoport tagjainak a közös megegyezés alapján megállapítandó haszonbér ellenében, örökberletként; ezenkívül hasilton ki a tanács a ház helyigénylők számára megfelelő területet és azt adja át a Szegedi Kertesházak Építő Szövetkezetének.

Végül azt kéri, hogy a tanács vegye érdemleges tárgyalás alá beadványukat és hívja meg a csoportok képviselőit közös értekezletre, mert úgy vélik, hogy abban az esetben, ha a város hatósága és földigénylő polgárság között békés megegyezés létesülne a földbérletek ügyében, annak jóváhagyása elől nem zárkozhatna el az Országos Földbirtokrendező Bizottság sem és így a város vagyona nem kerülhetne idegen kézre.

A tanács azonban nem volt kíváncsi a memorandum részleteire, úgy kezelte a beadványt, mintha csak egyszerű földkerés lenne, pedig az O. F. B.-nak az a határozata, amelyre a memorandum hivatkozik, határozatlan felhívja a tanácsot, hogy lépjen érintkezésbe a különböző érdekeltségi csoportokkal és törekedjék a ház helyrendezés kérdését magánmegegyezéssel megoldani. A haszonbérlethez és földhöz juttatás iránti kérvényeket ugyancsak vizsgálja meg és a vizsgálat eredményéhez képest hallgassa meg a jelentkezők különböző érdekeltségi csoportjait és a törvény szerinti sorrendet és méltányosságot szem előtt tartva, törekedjék megegyezéssel alapuló megoldásra. Amennyiben a megegyezéssel való megoldás nem sikerülne, tegyen indokolt javaslatot abban az irányban, hogy a törvény szerint elsősorban kielégítendő jelenikezők miként volnának hosszú tartamú haszonbérlethez juttathatók azok haszonbérletének egészben, vagy részben való átvételével, akik a törvény alapján egyáltalában nem, vagy későbbi sorban juttathatók földhöz.

Az O. F. B. már ebben a határozatában kijelentette, hogy „szegedi lakosok (ujszegediek, alsótanyaiak) a Szőreg, Deszk, Ujszentiván, Gyála, Nagyrét községek megváltási ügyében ház helyhez és földhöz vagy egyáltalán nem, vagy csak kivételesen lesznek juttathatók. Szeged város

tanácsa pedig gondoskodik arról, hogy lakosága házhelyhez, vagy földhöz juttatás iránti kérelmeivel ne közvetlenül ehhez a bírósághoz, hanem a városi tanácshoz forduljon.”

A tanácsi elintézés módja tehát homlokegyenest ellenkezik a földbirtokrendező bíróság határozatával, pedig abban az esetben, ha teljesítette volna a tanács a szakszervezet kívánságát, illetve ha tárgyalásba bocsátkozott volna a szakszervezet vezetésével, azzal nem adott volna fel egy jöttanyit sem elvi álláspontjából. A tanács elvi álláspontja — nagyon helyesen — az, hogy minden erővel küzdeni kell a városi földek megváltása ellen. Ennek a küzdelemnek morális alapja is van, amennyiben a város földbirtokpolitikája teljes mértékben megfelel a földbirtokreform szellemének. De a tanács mégis túlló a célon, amikor nem veszi figyelembe a kérdés melékmotívumait, amikor nem tulajdonít fontosságot az O. F. B. határozatának, amely egészen nyíltan elárulja, hogy a bíróság nem áll teljesen a tanács elvi álláspontján. A tanács így elmulasztja azt az alkalmat, hogy két rossz közül a kevésbé rossz megoldást válassza. A szakszervezet kívánságának teljesítése ugyanis még mindig sokkal kedvezőbb oldáná meg azt a kényes kérdést, mint a földbirtokrendező bíróság, ha netán kimondaná az igényelt városi földek megváltását. Ugy a föld a város tulajdonában maradna, így azonban a város még a tulajdonjogát is elveszítené.

Véleményünk szerint helyesen tenné a város tanácsa, ha ezt a kérdést ismét napirendre tűzné és tüzetesen letárgyalná, mert a város közönségének közös érdeke kívánja a leghelyesebb ut kiválasztását.

— **Összeütközés a szocialisták és a rendőrök között Münchenben.** Münchenben a nemzeti szocialisták mai gyűlése után a gyűlés résztvevői és a rendőrség között az Arnungstrassén összeütközés támadt. A gyűlés résztvevői a fennálló rendőri tilalom ellenére menetté alakultak és a város belső része felé vonultak és zászlókat is vittek magukkal. A tömeg a kivonult rendőrség ismételt felszólításának, hogy a zászlókat távolítsák el és oszoljanak szét, nem tett eleget. Amikor a rendőrség le akarta foglalni a zászlókat, a gyűlés résztvevői ellenállást fejtettek ki, úgy hogy a rendőröknek fegyvert kellett használniuk. A rendőrségnek az előhívott erősítések segítségével sikerült a rendet rövidesen helyreállítani, a zászlókat lefoglalni és a gyűlés résztvevői közül többet letartóztatni.

humora és magyaros türelme: Ejnye azt a rác árkanalyát az rác édsapád mivel jának! fogta a bírópálcát, torkon ragadva az engedetlen tanácsbélit és kegyetlenül megbotozta, azután pedig bőrtönbe csukatta, mert a német városok jogszokása szerint a főbírónak házi fenytő hatalma is volt a renitens tanácsagokon, mint az atyának gyermek i fölött.

Igy szolgálta Temesváry uram előbb fegyverrel, utóbb ésszel, eréllyel és — bírópálcával városa javát egész életén keresztül.

Az igazság kedvéért meg kell említeni, hogy Siskovics Andrásón mégis csak fogott a bírópálca: expiálta a magyarság elleni vétségét azzal, vagy fiát, a Jócó gyereket, a szegedi piarista atyák gimnáziumába adta, ahol azután a szegedi magyar fiúk között olyan tizenhárom próbás, magyarkötésű diák vált Siskovics Józsefből, hogy teljes életében fényt és dicsőséget hozott a legnagyobb magyar városra. Utóbb a katonák közé állott és meg se állott az altábornagyságig.

1757 ben a koblini csa'ában ezredével, a szegedi fehérparókák bakancsosokkal, — a Fejérváry-bakák elődeivel — ötször ver'e vissza a Nagy Frigyes által személyesen vezetett őriások gárdájának rohamát és a Mária Terézia-rend nagykeresztjét érdemelte ki, anit rajta kívül más szegedi ember nem viselt. Mint prágai parancsnokló tábornok szüntelenül városához huzott és onnan is magyarul irogatta leveleit ismerőseinek.

Temesváry János törzsöke is erős ágakat hajtott, a szegedi erősfajú főbírák, főkapitányok és főispánok egész sora származott tőle, akik mindig kéznél voltak, ha észre és erélyre volt szükség a nehéz időknek.

Az 1840-es években a tanács tagjai között eredeti, töröl mérszelt szegedi típus volt az öreg Gerencsér Pál főbíró; gazdag humor, nagy ész és még nagyobb törvényi zletet lakozott benne. Csak egy gyöngyje volt: a halpaprikás. Az öreg urnak az esze a szedriák alatt is mindig azon járt, hogy mit eszünk ebédre és általában, mint a régi öregek, a halpaprikást, és sült halat nagyon szerette.

Még akkor a bünyenyítés nem lévén elválasztva a közigazgatásól, egy pénteki napon a tekintetes tanács vértörvényszéké alakult: nagy és nehéz rablógyilkosság ügyét tárgyalta, mi közben, a nagy melegben, Gerencsér főbíró elaludt az elnöki székből és halról álmodott.

A tárgyalás végén életre kerülvén a sor, az előadó Szlaha Gáspár tanácsnok, meglokte könyökével az alvó főbíró: „No mire szavazol?”

— Felit sülye — fe it főve — válaszolta az álmából fölvert ember.

Erre a rablógyilkos iszonyu izgatottan felugrott: „Mit? Az urak engem kétfelé akarnak vágni, megsütni és megfőzni? ... No már abból ugyan semmi se lesz!” És aló! Vesd el magad! Ki a bírósági teremből! A hajduk alig bírták elfogni és visszahurcolni.

Az 1870 es időkben, a közgyűlési teremben a jókedvet és derűtséget szóró városi képviselők közül Masa János tűnt ki, akit általában Masa sógor néven ismerünk és minden jó ügyben a kerékkötő szerepét játszotta.

Egyébként jómódu hajósgazda volt, de éppen nem tartozott az eszes emberek közé. Csak egyetlen okos mondását örzi a város háza analése és pedig azt, hogy „a vár körüli promenádót ropogós cseresznyefával kell beültetni!”

Utóbb hintót vásárolt és amikor a kocsi-gyáros megküldte neki a fiákert, az imfámis városatyák elhitették vele, hogy megcsalták a hintóval, mert löcsöket nem küldtek hozzá. Zavardva tekintgetett a hintó oldalára: „Az ám! Csakugyan nincs löcse! Mőgcsaltak a semmirevalók!”

Dugonics szobrának felállításáról tartott tanácskozások során, a jámbor piaristát, az Etelka íróját, mindenáron lóra akarta ültetni. Járt ő — ugymond — „Kárlsbád fővárosában” és látta, hogy ott a szobrok lovon ülnek, hát ültetődjön lóra Dugonics.

Amikor Horváth Mihályt, a nagy történetírót, Szeged első kerülete képviselőnek választotta és ilyen minőségben közénk jött, a tanács és közgyűlés tagjai küldöttségileg üdvözölték a püspököt. Masa sógor is utójára a püspökhöz lépett és azt mondta neki, hogy az Isten éltesse a családjával együtt, amire a püspök nagyot nézett.

Micsoda? Ez a mándiszagu városatyája halott volna arról, hogy egyszer régen, az ötvenes években, a száműzött fiatal, római patricius szépségű Hatvani Mihály abbé korában, házas sorban élt Svájcban, ama bizonyos, bájos szende, szöke hölgygel? ...

Természetesen ezzel Masa sógor közszereplésére végképpen feltette a papkévét és mivel ugyancsak kifitt a magistrátusért, mint a Táci kutya a gazdája becsületéért, — amely az ablakon kidobott szalvéta helyett a gazdájának egy diszkrét fehérnemű darabját vitte vissza az aportiroztató hölgyeknek — azért ettől kezdve többé Masa uramat a küldöttségek tagjai közé nem választották be.

(Folytatjuk.)